

İLKÖĞRETİMDE PROJE ÇALIŞMALARI: SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERDEN BEKLENTİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ali ERSOY* Arş. Grv. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR** Arş. Grv. Emel GÜVEY***

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin proje çalışmalarına ilişkin velilerden beklentilerini belirlemektir. Araştırma 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde, Eskişehir il merkezinde bulunan 78 ilköğretim okulunda görev yapan 338 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik tekniklerinden frekans, yüzdeden yararlanılmış ve ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin proje çalışması sürecinde velilerden beklentileri ile cinsiyet, mesleki deneyim, eğitim durumu ve okutulan sınıfın ekonomik düzeyi değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, proje çalışmaları, sınıf öğretmeni, veli.

PROJECT WORKS IN PRIMARY EDUCATION: CLASSROOM TEACHERS' EXPECTATIONS OF PARENTS

ABSTRACT

The purpose of the this study is to determine classroom teachers' expectations of parents related to project works. The research is designed as survey was conducted with the participation 338 classroom teachers who work at 78 primary schools in Eskişehir city center in 2008-2009 spring term. Data were collected with a questionnaire. In the analysis of the data, frequencies, percentage and chi-square test were used. According to results of the research, significant correlations were found between gender, professional experience, educational status and economical level of classrooms regarding classroom teachers' expectations of parents related to project works.

Keywords: Primary education, project works, classroom teacher, parent.

* Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: alersoy@anadolu.edu.tr

** Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: ogurdogan@anadolu.edu.tr

*** Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: eguvey@anadolu.edu.tr



1. GİRİŞ

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, öğretme-öğrenme anlayışındaki gelişmeler, eğitimde kaliteyi ve eşitliği artırma, ekonomiye ve demokrasiye duyarlı bir eğitim, bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerler içinde geliştirilmesi, sekiz yıllık temel eğitim için program bütünlüğünün sağlanması, yatay eksenle dersler arası ve dikey eksenle ise her bir dersin kendi içinde kavramsal bütünlük sağlanması zorunluluğu ve uluslararası sınavlardaki sonuçların Türkiye açısından olumsuz olması (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005) gibi etmenler, Türkiye’de ilköğretim programlarının yeniden hazırlanmasının nedenleri arasında sayılmaktadır. Bu nedenler göz önünde bulundurularak, ilköğretimin birinci basamağındaki derslerin öğretim programları yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı benimsenerek geliştirilmiş ve 2004-2005 öğretim yılından başlayarak ülke genelinde uygulamaya konulmuştur.

Yapılandırmacılığa göre, öğrencinin merkezde olması; öğretme-öğrenme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrencilerle birlikte planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini gerektirmektedir (Acat ve Ekinci, 2005). Bu kapsamda programın tüm öğelerinde yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, programın ölçme-değerlendirme ögesinde öğrencilerin bilişsel gelişimi dışında sosyal becerileri, arkadaşlık ilişkileri ve iletişim becerilerinin dikkate alınmasının önem taşıdığı (Berberoğlu, 2006, s. 116) belirtilmektedir. Yeniden hazırlanan ilköğretim programlarında yalnızca sonucun değil, sürecin de değerlendirildiği bir anlayış benimsenmiştir. Bu kapsamda, öğretme-öğrenme sürecinin öğrenci ve öğretmen tarafından planlandığı ve yürütüldüğü çalışmalardan biri olan projelerden hem öğretme-öğrenme hem de ölçme-değerlendirme sürecinde yararlanılmaktadır.

Projeler, geniş içerikli ve uzun süreli performans görevleridir. Bireysel ya da grup olarak yapılabilir. Projenin konusu, öğrenci tarafından ya da öğretmenin vereceği bir liste içinden seçilebilir (MEB, 2005). Projeler, programdaki bir konuya ilişkin öğrencilerin kendi kendine bir şeyler üretmelerini amaçlayan müzik, medya, sanat, bilim, dil ve sosyal bilimler gibi alanları kapsayan görevlerdir (Johnson ve Johnson, 2002, s. 95). Okul dışındaki deneyimler aracılığıyla toplumsal özelliklerin öğrenilmesini sağlayan projelerde ele alınan sorunun ve geliştirilecek ürünün altı temel özelliği içermesi gerekmektedir. Bunlar; güncel olma, akademik özen gerektirme, okul dışındaki yaşama dayanan uygulamalı öğrenme, öğrencilerin etkin olduğu inceleme, öğrencilerin yetişkinlerle etkileşimde bulunmalarını sağlama ve öğrencilerin açıkça belirtilen ölçütlerle öz değerlendirme yapmasını sağlama olarak sıralanmaktadır (Fleming, 2000’den aktaran Kan, 2006, s. 332). Projeler; “öğrencilerin yeteneklerini kullanmaları için fırsatlar sağlama, öğrencilerin iyi oldukları noktaları belirtme, içsel motivasyonu sağlama, öğrencilerin çalışacakları alanı belirleme, onları kendi ihtiyaçları konusunda destekleme ve ihtiyaçları konusunda uzman olarak kabul etme” (Korkmaz ve Kaptan, 2002, s. 92) açılarından eğitim programında önemli bir yere sahiptir.

İlköğretim programının uygulanmasına yönelik olarak MEB tarafından farklı illerde düzenlenen rehberlik, bilgilendirme ve değerlendirme çalışmalarındaki gözlemlerden ve kurumun resmi internet sitesine gönderilen sorulardan, öğretmenlerin programın ölçme-değerlendirme boyutunda sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Bu sorunlar özellikle proje, performans görevi, sınıf içi performans ve ürün dosyası konularında yoğunlaşmaktadır (MEB, 2006). Öğretmenlerin, öğrencinin öğrenme kapasitesini, hazırbulunuşluk düzeyini de dikkate alarak programın kazandırmak istediklerine rehberlik ettiği (Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005) düşünülürse, onların bu konularda sorunlar yaşaması programın etkili olarak uygulanmasını engelleyebilir. Çünkü geliştirilen programların başarısı, öğretmenlerin programı tanımaları, benimsemeleri ve programın gereklerine uygun etkinlikleri en iyi biçimde gerçekleştirmelerine bağlıdır (Yaşar, Gültekin, Türkkkan, Yıldız ve Girmen, 2005, s. 52). Ancak

programların başarıyla uygulanmasının, yalnızca öğretmene bağlı olmadığı da bir gerçektir. Bu kapsamda öğretmen, öğrenci ve veli işbirliğinin önemi yadsınamaz. Nitekim, bu durumun 2004 ilköğretim programına, daha önceki programlardan farklı olarak, velilerin eğitim sürecine katılımına yapılan özel bir vurguyla yansıtıldığı görülmektedir.

İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı'nda; velilerin çocuklarının eğitiminde yer alması durumunda öğrencilerin okulda daha iyi performans gösterecekleri ve çocuklarının öğrenmesini desteklemede velilerin önemli bir rolü olduğu belirtilmektedir. Programın okul dışı etkinliklerle aileyi de öğretimin bir parçası yapmayı hedeflediği ve velilerin programda önerilen ölçme- değerlendirme araçları ile çocuklarındaki gelişimi daha kolay izleyebilecekleri vurgulanmaktadır (Karip, 2005, s. 25). Bu duruma ilişkin olarak MEB, resmi internet sitesinde velilerin çocuklarının çalışmalarına nasıl yardımcı olacaklarını da açıklamıştır. Buna göre veliler çocuklarının çalışmalarını onların yerine yaparak değil, onları doğru yönlendirerek yardımcı olmalıdır. Anne-babaların çocuklarının yerine verilen çalışmaları yapmaları ise çocukların çalışma alışkanlığı kazanmalarını ve sorumluluk duygusunu geliştirmelerini engelleyecektir. Çocuklar çalışmalarını yaparken zorlandıklarında ya da çalışmalarıyla ilgili çeşitli soruları olduğunda en yakınlarında bulunan yetişkinin yardımına ihtiyaç duyabilmektedir. Anne-babaların çocuklarının tüm sorularını yanıtlaması olanaklı olmayabilir. Bu durumda anne-babaların çocuklarının sorularına ilgisiz kalmamaları, başvuru kaynaklarını göstererek uygun rehberlikte bulunmaları gerekmektedir (MEB, 2009). Proje çalışmalarına anne-babaların katılımı, çocukla anne-babalar arasındaki iletişimi güçlendirmekte ve çocukların konuya ilişkin güdülenmelerini artırabilmektedir (Anlıak, Yılmaz ve Şahin-Beyazkürk, 2008, ss. 110-111). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 19.12.2006 tarihli genelgesinde de öğrencilerin istedikleri ders ya da derslerden öğretmen rehberliğinde en az bir proje hazırlamaları gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2006). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre, herhangi bir nedenle sınavlara katılamayan, proje ve performans görevini zamanında teslim edemeyen öğrencinin durumunun velisine bildirilmesi gerekmektedir. Veli, öğrencinin bunlara katılamama ya da zamanında teslim edememe gerekçesini, en geç beş iş günü içinde okul yönetimine yazılı olarak bildirmelidir (MEB, 2008). Bu açıklamalar programı etkili bir biçimde uygulayacak kişinin öğretmen olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, öğretmenin programı tanınması, mesleki bilgisi ve bu konulardaki çabalarının kimi zaman yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu nedenle öğretmen, programın başarıyla uygulanabilmesi için veliler ile etkili bir işbirliği geliştirmelidir. Bu işbirliğinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesinde öğretmenin öğrenci ve velilerden kimi beklentilerinin olması kaçınılmazdır.

Alanyazında “öğretmen beklentisi; öğretmenin öğrencisinin ne kadar öğrenebileceği ve nasıl bir performans göstereceği hakkında sahip olduğu düşünce ve tutum” (Arends ve ark., 1998, s. 41'den aktaran Tatar, 2005, s. 2) biçiminde tanımlanmaktadır. Bu tanım doğrudan öğretmenin öğrencisinin performansına ilişkin beklentisine işaret etmektedir. İlköğretimde öğrenci başarısını etkileyen etmenlerden biri de velinin eğitime katılım biçimidir. İlköğretim programlarının ilk uygulandığı 2004-2005 öğretim yılında yapılan bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin programın uygulama aşamasında, *velilerden yeterli destek alamama* düşüncesinde oldukları bulunmuştur (Yaşar ve diğerleri, 2005, s. 60). Bu sonuç öğretmenlerin programın uygulanmasında velilerden destek bekledikleri, ancak bu desteğin verilmeyeceği kaygısını yaşadıklarını göstermektedir. Nitekim, ilköğretim programında veli rolünün veli ya da öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği kimi araştırma sonuçları, programın uygulanmasında velilerden kaynaklanan birtakım sorunlar yaşandığını ortaya koymuştur. Örneğin, ilköğretim programında yer alan kimi etkinlikler (Ersoy, 2007, s. 749) ile proje ve performans görevleri bizzat veliler tarafından yapılmaktadır (Arda, 2009, s. 153; Demir, 2008, s. 137). Sosyal Bilgiler dersindeki proje ve performans görevlerinin, öğrenciler tarafından yapılamayacak kadar ağır ve zaman

alıcı olduğu, öğrenciyi bilgisayar kullanmaya zorunlu kıldığı, öğrenciye kendine ayıracak zaman bırakmadığı, bilgisayar çıktısı ile bir çalışma hazırlamanın öğrenciyi hazırcılığa alıştırdığı, öğrencilerin hazırladıkları araştırma raporlarını okumadıkları, öğrencilerin araştırma yapmayı bilmedikleri ve nitelsiz çalışmalar hazırladıkları, anne-baba yardımı olmadan çocuğun araştırma ve proje yapamadığı veliler tarafından başlıca eleştirilen konular (Hersan, 2008, s. 277) olarak belirlenmiştir. 2004 yılından önce yapılan bir araştırmada da, projelerde öğrencilerin getirdikleri önerilerin fazla akademik ve öğrenci düzeyinin üzerinde olduğu gözlenmiştir. Bu durum sınıf öğretmenin ya da velinin sürece gereğinden çok katıldığını (Erdem ve Akkoyunlu, 2002) ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonucu, velilerin proje benzeri çalışmalarda 2004 ilköğretim programından önce de çocuklarına nasıl yardımcı olacakları konusunda sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin proje çalışmaları ile elde edecekleri kazanımları olumsuz etkilemekle birlikte öğretmenin proje çalışması ile gerçekleştirmeyi düşündüğü amaçları da engellemektedir. Özetle, gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına dayanarak öğretmenin proje çalışmalarında velilerden beklentileri ile velilerin proje çalışmalarına katılım biçimlerinin örtüşmediği söylenebilir. Çocukların proje çalışmalarında velilerin, proje çalışmasını kolaylaştırıcı ve destekleyici bir rol alması gerekirken, bizzat çocukları adına projeyi yapma yolunu seçtikleri görülmektedir.

Proje çalışmalarının yapılmasında velilerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle MEB, veliler tarafından yapılan çalışmaların kabul edilmemesini ve öğretmenlerin de sürekli internetten yapılacak görevler vermemelerini önermiştir. Bunun üzerine Bakanlık, ilköğretim öğrencilerine verilen 'proje ve performans görevleri' konusunda yaşanan tartışmaları çözmek için illere bir genelge göndermiştir (Asalıoğlu, 2009). Çünkü, proje çalışmaları araştırma yapmayı içeriyorsa bizzat veli tarafından internetten araştırılmakta ya da proje el becerisi gerektiriyorsa yine bizzat veliler tarafından yapılarak çocukla okula gönderilmektedir. Kimi veliler ise, internet kafelerden para karşılığında proje yaptırabilmektedir. Ayrıca kimi internet kafelerin giriş camlarında "proje /performans görevi yapılır" yazan duyurulara rastlanmaktadır. Kimi zaman ise, öğrenciler internet kafelere gelip projenin konusunu söyleyip daha sonra kendisine verilen çıktıyı alıp öğretmene proje çalışması olarak götürebilmektedir. Bu süreçte öğrenci, internet kafede oyun oynayarak zaman geçirmekte ve kendisi için yapılan proje çalışmasının sonucunu bekleyebilmektedir. Bu durum, proje çalışmalarının internet kafeler için yeni bir sektör oluşturmaya başladığını göstermektedir. Tüm bu olumsuz durumların engellenmesi ise öğretmen ve velilerin proje çalışmalarına önem vermesine ve işbirliği içinde çalışmalarına bağlı bulunmaktadır.

Öğretmenlerin ve öğrencilerin ilköğretimde proje çalışmalarını etkili biçimde yürütebilmeleri ve öğrencilerin belirlenen öğrenme amaçlarına ulaşabilmelerinde, öğretmen ve öğrencilerin rollerini yerine getirmelerinin yanı sıra öğrenci velilerinin desteğinin alınması önemli bir etmen olarak görülebilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin velilerden proje çalışmaları kapsamında beklentilerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin velilerden beklentilerinin belirlenmesiyle, proje çalışmalarının öğretmen-veli işbirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna dayanarak bu araştırmanın genel amacı, sınıf öğretmenlerinin proje çalışmalarına ilişkin velilerden beklentilerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Proje çalışmalarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin velilerden beklentileri nelerdir?
2. Proje çalışmalarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin velilerden beklentileri ile öğretmenlerin;

- a) cinsiyeti,
- b) okuttuğu sınıf düzeyi,
- c) mesleki deneyimi,
- d) eğitim durumu ve
- e) okuttuğu sınıfın ekonomik düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Araştırma, tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Tarama desenleri, geçmişte ya da var olan durumu yansıtan, betimsel araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2007, s. 77). Bu desen çerçevesinde, 4. ve 5. sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin proje çalışmalarına ilişkin velilerden beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir il merkezindeki 123 ilköğretim okulunda görev yapan 4. ve 5. sınıfları okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende yer alan ilköğretim okullarının sayı bakımından fazla olması nedeniyle evrenden örneklem alınmıştır. Eskişehir il merkezindeki ilköğretim okullarından oransız küme örnekleme yöntemi (Karasar, 2007, s. 115) ile belirlenen 78 ilköğretim okulunun 4. ve 5. sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenleri, araştırmanın örnekleme alınmıştır. Araştırmaya 338 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. Örneklemedeki Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

Özellik (N=338)		f	%
Cinsiyet	Kadın	219	64.8
	Erkek	119	35.2
Okutulan sınıf düzeyi	4.sınıf	164	48.5
	5.sınıf	174	51.5
Mesleki deneyim	15 yıl ve altı	163	48.2
	16 yıl ve üzeri	175	51.8
Okutulan sınıfın ekonomik düzeyi	Alt	114	33.7
	Orta	205	60.7
	Üst	19	5.6
Eğitim durumu	Önlisans	99	29.3
	Lisans	145	42.9
	Diğer	94	27.8

Çizelge 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %64.8’ini kadın ve %35.2’sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %48.5’i 4.sınıf, %51.5’i 5. sınıfı okutmaktadır. Mesleki deneyim açısından bakıldığında, öğretmenlerin %48.2’si 15 yıl ve altı deneyime sahip iken %51.8’i 16 yıl ve üzeri deneyime sahiptir. Öğretmenlerin %33.7’si alt, %60.7’si orta ve %5.6’sı üst ekonomik düzeydeki sınıfları okutmaktadır. Eğitim durumu açısından bakıldığında ise, öğretmenlerin %29.3’ü önlisans (Eğitim Enstitüsü, Açıköğretim Fakültesi Önlisans), %42.9’u lisans (Açıköğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı, Eğitim Fakültesi) ve %27.8’i diğer programlardan (Eğitim Fakültesi dışındaki fakülteler ve lisansüstü eğitim) mezun olmuşlardır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında ölçme aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket taslak olarak hazırlandıktan sonra alandaki uzman kişilerin görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son biçimi verilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin kişisel özelliklerini belirtmeye yönelik 5 madde bulunmaktadır. İkinci bölümde ise, sınıf öğretmenlerinin proje çalışmaları kapsamında velilerden beklentilerini belirlemeye yönelik olarak 26 madde yer almaktadır. Anketin ikinci bölümündeki maddelere öğretmenler, “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıt vermişlerdir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Anket verilerinin çözümlemesinde, araştırmanın amaçları doğrultusunda betimsel istatistik tekniklerinden yüzde ve frekans ile parametrik olmayan istatistiksel tekniklerden ki-kare testi kullanılmıştır. Ki-kare testi, değişkenler ya da değişkenlere ilişkin gözlenen frekanslarla beklenen frekanslar arasındaki dağılımın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmayacağını test etmek amacıyla yapılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2005). Ki-kare analizleri anket maddeleri ile cinsiyet, okutulan sınıf düzeyi, öğretmenlerin mesleki deneyimi, öğretmenlerin eğitim durumu ve okutulan sınıfın ekonomik düzeyi değişkenleri arasında ilişki olup olmadığını görmek amacıyla yapılmıştır. Bu analiz sonucunda gözlenenlerde 5’in altında verilerin bulunması nedeniyle ilgili satır ve sütunlarda birleştirme (Özdamar, 1999; Büyüköztürk, 2008; Ural ve Kılıç, 2005) yapılmıştır. Bu işlemde sonra aralarında ilişki bulunan maddeler belirtilmiş, anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmış ve maddelere ilişkin katılım oranlarının frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin ankette yer alan maddelere katılımlarına ilişkin yüzde ve frekans değerleri belirtilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Sınıf öğretmenlerinin proje çalışmaları kapsamında velilerden beklentilerine yönelik ankette yer alan maddelere verdikleri yanıtlardan elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri Çizelge 2’de gösterilmiştir.

Çizelge 2. Öğretmenlerin Ankette Yer Alan Maddelere Katılım Durumlarının Dağılımı

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Proje çalışması için gerekli malzemeleri bizzat veliler temin etmekten kaçınmalı	f	75	138	24	86	15
	%	22.2	40.8	7.2	25.4	4.4
2. Veliler proje çalışmasının çocukları için önemli bir öğrenme deneyimi olduğuna inanmalı	f	198	124	6	5	5
	%	58.6	36.7	1.7	1.5	1.5
3. Veliler proje çalışmasının hiçbir aşamasında yer almamalı	f	23	172	44	69	30
	%	6.8	50.9	13.0	20.4	8.9
4. Veliler proje sürecinde yaşanan olumsuzlukları öğretmenle paylaşmalı	f	107	188	14	22	7
	%	31.7	55.6	4.1	6.5	2.1
5. Öğrencilerin hazırladığı proje çalışma takvimine veliler müdahale etmemeli	f	12	31	25	159	111
	%	3.6	9.2	7.4	47.0	32.8
6. Veliler proje çalışmalarında neler yapması gerektiğini öğretmenle görüşmeli	f	69	156	19	72	22
	%	20.4	46.2	5.6	21.3	6.5
7. Veliler çocuklarının tasarladığı projenin nasıl yapılacağına ilişkin fikirlerini çocuklarıyla paylaşmamalı	f	40	135	31	103	29
	%	11.8	39.9	9.2	30.5	8.6
8. Veliler proje çalışmaları için mutlaka evine internet almalı	f	18	61	49	161	49
	%	5.3	18.0	14.5	47.7	14.5
9. Veliler proje çalışmalarını çocukları için bir yarışma aracı olarak görmekten kaçınmalı	f	167	137	10	15	9
	%	49.4	40.5	3.0	4.4	2.7
10. Veliler proje çalışmaları için gerekli materyalleri kendisi almalı	f	32	169	52	74	11
	%	9.5	50.0	15.4	21.9	3.2
11. Veliler temel düzeyde internet kullanma becerisine sahip olmalı	f	36	169	40	77	16
	%	10.7	50.0	11.8	22.8	4.7
12. Veliler proje çalışmalarını çocuklarının yerine yapmamalı	f	241	74	1	2	20
	%	71.3	21.9	0.3	0.6	5.9
13. Veliler proje çalışmalarına sadece çocukları ihtiyaç duyduğunda yardım etmeli	f	138	180	7	11	2
	%	40.8	53.3	2.1	3.3	0.5
14. Veliler çocuklarını projeye ilgili kaynaklara yönlendirmeli	f	147	175	4	7	5
	%	43.5	51.8	1.1	2.1	1.5
15. Veliler proje çalışmaları boyunca çocuklarındaki gelişimi izlemeli	f	153	173	4	3	5
	%	45.3	51.2	1.2	0.9	1.4
16. Veliler çocuklarının projelerde sorumluluk almasını desteklemeli	f	204	126	1	3	4
	%	60.4	37.3	0.3	0.9	1.1
17. Veliler grup projelerine çocuklarının katılımını desteklemeli	f	188	142	3	1	4
	%	55.6	42.0	0.9	0.3	1.2
18. Veliler çocuklarının hazır projeleri kullanmalarını engellemekten kaçınmalı	f	38	45	18	101	136
	%	11.2	13.3	5.3	29.9	40.3
19. Veliler çocuklarının projeleri bittiğinde çalışmalarını kontrol etmeli	f	122	182	8	24	2
	%	36.1	53.8	2.4	7.1	0.6
20. Veliler çocuklarının projelerini diğer çocukların projeleriyle karşılaştırmamalı	f	178	130	10	10	10
	%	52.7	38.3	3.0	3.0	3.0
21. Veliler projeleri gerektiğinde başkalarının yapmasına izin vermeli	f	158	137	10	18	15
	%	46.7	40.5	3.0	5.3	4.5
22. Veliler okulda düzenlenen proje sergilerine ve sunumlarına katılmalı	f	119	166	15	28	10
	%	35.2	49.1	4.4	8.3	3.0
23. Veliler proje değerlendirme sürecine katılmalı	f	37	110	42	102	47
	%	10.9	32.5	12.4	30.3	13.9
24. Veliler okulda öğrenilenlerin sadece testlerle (çoktan seçmeli sınavlar) ölçülmediğini bilmeli	f	192	131	2	6	7
	%	56.8	38.8	0.6	1.8	2.0
25. Veliler çocuklarının projeleri bittiğinde onları takdir etmeli	f	201	124	4	4	5
	%	59.5	36.7	1.2	1.2	1.4
26. Veliler proje çalışmalarını çocuklarıyla iletişim kurabileceği bir etkinlik olarak görmeli	f	155	146	19	17	1
	%	45.9	43.2	5.6	5.0	0.3

Çizelge 2'ye göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%71.3) "veliler proje çalışmalarını çocukları yerine yapmamalı" maddesine "kesinlikle katılıyorum", %21.9'u "katılıyorum" biçiminde yanıt vermiştir. Bu sonuca göre öğretmenlerin %93.2'si velilerin çocuklarının projelerini yapmalarını gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin %60.4'ü "veliler çocuklarının projelerde sorumluluk almasını desteklemeli", %59.5'i "veliler çocuklarının projeleri bittiğinde onları takdir etmeli", %58.6'sı "veliler proje çalışmasının çocukları için önemli bir öğrenme deneyimi olduğuna inanmalı", %56.8'i "veliler okulda öğrenilenlerin sadece testlerle ölçülmediğini bilmeli", %55.6'sı "veliler grup projelerine çocuklarının katılımını desteklemeli" ve %52.7'si "veliler çocuklarının projelerini diğer çocukların projeleriyle karşılaştırmamalı" maddelerine "kesinlikle katılıyorum" biçiminde görüş bildirmiştir.

Çizelge 2'ye göre öğretmenlerin, %55.6'sı “veliler proje sürecinde yaşanan olumsuzlukları öğretmenle paylaşmalı”, %53.8'i “veliler çocuklarının projeleri bittiğinde çalışmalarını kontrol etmeli”, %53.3'ü “veliler proje çalışmalarına sadece çocukları ihtiyaç duyduğunda yardım etmeli”, %51.8'i “veliler çocuklarını projeye ilgili kaynaklara yönlendirmeli”, %51.2'si “veliler proje çalışmaları boyunca çocuklarındaki gelişimi izlemeli” ve %50.9'u “veliler proje çalışmasının hiçbir aşamasında yer almamalı” maddelerine “katılıyorum” biçiminde yanıt vermiştir. Öğretmenler “veliler proje çalışmaları için gerekli materyalleri kendisi almalı” ve “veliler temel düzeyde internet kullanma becerisine sahip olmalı” maddelerine %50 oranında “katılıyorum” biçiminde görüş bildirmiştir.

Çizelge 2'de görüldüğü gibi öğretmenler, “öğrencilerin hazırladığı proje çalışma takvimine veliler müdahale etmemeli” maddesine sırasıyla %47'si “katılmıyorum” ve %32.8'i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%79.8) velilerin öğrencilerin proje takvimine müdahale etmesi gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin %47.7'si “veliler proje çalışmaları için mutlaka evine internet almalı” maddesine “katılmıyorum” derken, %40.3'ü “veliler çocuklarının hazır projeleri kullanmalarını engellemekten kaçınılmalı” maddesine ise “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde görüş belirtmiştir.

Ankette yer alan her bir maddeye, bağımsız değişkenlere göre ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda okutulan sınıf düzeyi değişkeninde anlamlı bir ilişki bulunamazken; cinsiyet, mesleki deneyim, eğitim durumu ve okutulan sınıfın ekonomik düzeyi değişkenleri açısından anlamlı ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişki bulunan maddeler Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Yapılan Ki-Kare Analizinde Anlamlı İlişki Bulunan Anket Maddeleri

Madde No	1	3	8	12	19	24
Özellik						
Cinsiyet			$X^2(3) = 10.459$			$X^2(2) = 14.738$
Mesleki deneyim	$X^2(4) = 15.737$	$X^2(1) = 5.431$		$X^2(2) = 8.245$	$X^2(2) = 9.485$	$X^2(2) = 14.299$
Ekonomik düzey	$X^2(2) = 7.522$					
Eğitim durumu		$X^2(2) = 7.272$				

Çizelge 3'te görüldüğü gibi öğretmenlerin görüşleri cinsiyete göre incelendiğinde, yapılan ki-kare testi sonucunda, “veliler proje çalışmaları için mutlaka evine internet almalı” maddesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(3) = 10.45$, $p < .05$). Bu maddeye, kadın öğretmenlerin %50.2'sinin ve erkek öğretmenlerin %42.9'unun katılmadıkları belirlenmiştir. Buna göre, kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre evde internetin proje çalışmaları için daha az gerekli olduğunu düşünmektedir. Benzer biçimde cinsiyet ile “veliler okulda öğrenilenlerin sadece testlerle (çoktan seçmeli sınavlar) ölçülmediğini bilmeli” ($X^2(2) = 14.73$, $p < .05$) maddesi arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu maddeye de kadın öğretmenlerin %57.5'inin ve erkek öğretmenlerin %55.5'inin kesinlikle katıldıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görüşleri mesleki deneyime göre incelendiğinde, “proje çalışması için gerekli malzemeleri bizzat veliler temin etmekten kaçınılmalı” maddesine 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin %46'sının, 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin ise %36'sının katıldığı belirlenmiştir. Yapılan ki-kare analizi sonucunda söz konusu madde ile öğretmenlerin mesleki deneyimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(4) = 15.73$, $p < .05$).

“Veliler proje çalışmasının hiçbir aşamasında yer almamalı” maddesi öğretmenlerin mesleki deneyimi açısından incelendiğinde, 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olanların %76.7’sinin, 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olanların ise %65.1’inin sözü edilen maddeye katıldıkları görülmüştür. Yapılan ki-kare analizi sonucunda bu madde ile öğretmenlerin mesleki deneyimleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(1) = 5.43, p < .05$). 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin daha fazla mesleki deneyime sahip olan öğretmenlere göre proje çalışmalarının hiçbir aşamasında velilerin yer almaması gerektiğine daha çok katıldıkları belirlenmiştir.

“Veliler proje çalışmalarını çocuklarının yerine yapmamalı” maddesi öğretmenlerin mesleki deneyimleri göz önüne alınarak incelendiğinde, bu maddeye yanıt veren öğretmenlerden 15 yıl ve altı deneyime sahip olanların %77.3’ünün, 16 yıl ve üzeri deneyime sahip olanların ise %65.7’sinin bu maddeye kesinlikle katıldıkları görülmüştür. Yapılan ki-kare analizi sonucunda sözü edilen madde ile öğretmenlerin mesleki deneyimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(2) = 8.24, p < .05$). 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin, 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olanlara göre çocuklarının proje çalışmalarını onların yerine velilerin yapmaması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

“Veliler çocuklarının projeleri bittiğinde çalışmalarını kontrol etmeli” maddesi öğretmenlerin mesleki deneyimine göre incelendiğinde, öğretmenlerden 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olanların %59.4’ünün, 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olanların %52.8’inin belirtilen maddeye katıldıkları belirlenmiştir. Yapılan ki-kare analizi sonucunda sözü edilen madde ile öğretmenlerin mesleki deneyimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(2) = 9.48, p < .05$). Buna göre, çocuklarının projeleri bittiğinde velilerin bu projeleri kontrol etmesi gerektiği görüşüne 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Ancak bu maddeye ilişkin olarak öğretmenler, velilerden çocuklarının proje çalışmalarını kontrol etmelerini isterken, anketin 3. maddesinde yer alan “veliler proje çalışmalarının hiçbir aşamasında yer almamalı” ifadesine de katılmaktadırlar.

“Veliler okulda öğrenilenlerin sadece testlerle (çoktan seçmeli sınavlar) ölçülmediğini bilmeli” maddesine öğretmenlerin mesleki deneyimleri açısından bakıldığında ise 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olanların %65’inin, 16 yıl ve üzeri deneyime sahip olanların ise %49.1’inin kesinlikle katıldıkları belirlenmiştir. Yapılan ki-kare analizi sonucunda belirtilen madde ile öğretmenlerin mesleki deneyimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(2) = 14.29, p < .05$). Buna göre, 15 yıl ve altı mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin velilerin değerlendirmenin yalnızca çoktan seçmeli sınavlarla olmayacağını bilmeleri gerektiğine daha fazla katılmaktadırlar.

Öğretmenlerin görüşleri sınıfın ekonomik durumuna göre incelendiğinde, “proje çalışması için gerekli malzemeleri bizzat veliler temin etmekten kaçınmalı” maddesi ile okutulan sınıfın ekonomik durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(2) = 7.52, p < .05$). Bu maddeye orta ekonomik düzey sınıf okutan öğretmenlerin %75.6’sının, üst ekonomik düzey sınıf okutan öğretmenlerin %63.2’sinin ve alt ekonomik düzey sınıf okutan öğretmenlerin %61.4’ünün katıldığı görülmektedir. Bu bulguya göre, proje çalışmalarında gerekli olan malzemeleri yalnızca velilerin sağlamaması gerektiğine orta ekonomik düzeydeki sınıfları okutan öğretmenlerin daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görüşleri eğitim durumuna göre incelendiğinde, “veliler proje çalışmasının hiçbir aşamasında yer almamalı” maddesi ile öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2(2) = 7.27, p < .05$). Bu maddeye diğer programlardan mezun olan öğretmenlerin %80.9’unun, lisans mezunu (Açıköğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı, Eğitim Fakültesi) öğretmenlerin %69’unun ve önlisans programı mezunu (Eğitim Enstitüsü, Açıköğretim Fakültesi Önlisans) öğretmenlerin %63.6’sının katıldıkları belirlenmiştir.



4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma ile 4. ve 5. sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin derslerinde gerçekleştirilen proje çalışmalarına ilişkin velilerden beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir il merkezinde bulunan 78 ilköğretim okulunda görev yapan 338 sınıf öğretmenin görüşleri alınarak elde edilen araştırma verilerinin çözümlenmesiyle ulaşılan sonuçlar alanyazın ile tartışılarak kimi öneriler getirilmiştir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, proje çalışmaları için gerekli malzemelerin veliler tarafından bizzat alınmaması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinin proje çalışmasında sorumluluğun daha çok öğrencide olması, öğrencilerin kendi sorunlarını kendilerinin çözmesi ve velilere ekonomik yük getirilmemesi gibi nedenleri olabilir. Ancak kimi durumlarda projelerde kullanılacak malzemelerin veliler tarafından sağlanması da gerekebilir. Çünkü, Demir (2008) araştırmasında öğretmenlerin, projelerin öğrenciler için önemli bir öğrenme olanağı olduğunu düşündüklerini; ancak gerekli malzemelerin sağlanmasında sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir.

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun, proje çalışmalarının hiçbir aşamasında velilerin yer almaması gerektiğini düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Kılıç'ın (2009) araştırmasında ortaya çıkan, sınıf öğretmenlerinin velilerin yapılan proje çalışmalarında çocuklarına yardımcı olabilmeleri için bilgi sahibi olması gerektiğini düşündükleri bulgusuyla örtüşmemektedir. Yine bu bulgu, Güven'in (2008) araştırmasında ortaya çıkan programın velilerle daha çok işbirliği gerektirdiği sonucu ile Gelbal ve Kellecioğlu'nun (2007) araştırmasında ortaya çıkan velilerin desteğinin az olması sonucuyla örtüşmemektedir. Demir'in (2008) araştırmasında, proje çalışmalarında öğrencilerin kendi ürünlerini ortaya çıkarmaları gerekirken, bu süreçte velilerin rollerinin ne olduğunu tam olarak anlayamamış olmaları, verilen çalışmaların ve projelerin birçoğunun veliler tarafından yapılmasına neden olduğu bulunmuştur. Özellikle il merkezinde çalışan öğretmenler, gelen çalışma ve projelerin öğrenci kapasitesinin çok üstünde olduğunu ve veliler tarafından yapıldığının çok açık olduğunu bildikleri belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmada ise sınıf öğretmenleri projelerin veliler tarafından yapılmasını önlemek amacıyla velilerin sürece katılmamasını istemiş oldukları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının, proje çalışmalarını velilerin çocuklarının yerine yapmalarını gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu, farklı araştırmacıların (Arda, 2009; Demir, 2008; Güvey, 2009) "proje ve performans görevlerinin bizzat veliler tarafından yapıldığı" bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Velilerin, çocukları yerine proje çalışmaları yapmalarının farklı nedenleri olabilir. Demir'in (2008) araştırmasında öğretmenler, velilerin çocuklarının yapması gereken çalışmaları yaparak yarışmacı bir eğitim anlayışını sürdürdükleri ve çocuklarının kendi becerilerini sergilemelerini engellediklerini düşündüklerini belirlemiştir. Ayrıca, veliler proje çalışmalarının çocukları için eğitsel değerini anlamamış ve bu nedenle de yerine getirilmesi zorunlu olan bir görev olarak algılamış olabilirler.

Sınıf öğretmenlerinin birçoğunun, velilerin çocuklarının projeleri bittiğinde kontrol etmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu durum gerek programda belirtilen veli rolünün bir gereği gerekse velinin çocuğundaki gelişimi izlemesi açısından olması gereken bir durum olarak görülebilir. Bir başka neden de deneyimli öğretmenlerin ilköğretimde veli desteğinin öğrenci başarısına olumlu katkısına ilişkin yaşantılarının daha fazla olabileceği, onların böyle düşünmelerinde etkili olmuş olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun, proje çalışmaları için eve internet almanın zorunlu olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Bu durumda öğretmenler, öğrenci velilerinin evlerine internet ve bilgisayar

olarak ekonomik olarak zorlanmamaları gerekçesiyle böyle düşünmüş olabilir. Ancak bu konuda velilerin tam tersi bir düşünceye sahip olduklarına ilişkin araştırma sonuçları vardır. Veli görüşlerine göre Sosyal Bilgiler öğretim programının değerlendirildiği bir çalışmada (Hersan, 2008) velilerin %75'inin evde mutlaka bilgisayar olması gerektiği ve internet aracılığıyla bilgiye daha hızlı ulaşıldığını düşündükleri bulunmuştur. Aynı çalışmada, velilerden yalnızca çocuğu araştırma yapabilsin diye evine internet aldığını belirtenler olduğu gibi, yine bu nedenle en kısa zamanda evine internet alacağını söyleyenler de olmuştur. Ayrıca, velilerden kimileri evinde internet olanla olmayan çocuklar arasında eğitimde fırsat eşitliğinin bozulduğunu düşünmektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun, velilerin öğrenilenlerin yalnızca çoktan seçmeli sınavlarla ölçülemeyeceğini bilmesi gerektiğini düşündükleri bulgusu Güvey (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin seviye belirleme sınavlarının (SBS) proje ve performans görevleriyle değerlendirme yapmayı zorlaştırdığını düşündükleri bulgusuyla örtüşmektedir. Yine çalışmanın bu bulgusu Shepard ve Bliem'in (1995) velilerle yapılan çalışmasında performansa dayalı görevlerin, standart testlere göre daha çok kullanılması gerektiği sonucu ile örtüşmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu önerilerde bulunabilir:

- Öğretmenler, velilere proje çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği ve onların bu çalışmalara nasıl katkıda bulunacaklarına ilişkin bilgilendirme toplantıları yapabilir.
- Proje çalışmaları kapsamında velilerden beklentileri belirlemek amacıyla farklı sınıf düzeyinde görev yapan öğretmenlerle çeşitli araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Proje çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin velilerden beklentilerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden yararlanarak araştırmalar yapılabilir.
- Proje çalışmalarına ilişkin olarak velilerin öğretmenlerden beklentileri de incelenebilir.
- Proje çalışmaları sürecinde velilerden beklentilere ilişkin olarak öğrenciler de bilgilendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B. ve Ekinci, A. (2005, Eylül).** *Yapılandırıcı felsefe ve yeni müfredat programına etkileri*. 14. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Anlıak, Ş., Yılmaz H. ve Şahin-Beyazkürk, D. (2008).** Okulöncesi ve ilköğretimde proje yaklaşımı ve uygulama çalışmaları [Çevrimiçi sürüm]. *Milli Eğitim Dergisi*, 179, 101-112.
- Arda, D. (2009).** *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin 2005 öğretim programı ekseninde ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterlik ve görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Berberoğlu, G. (2006).** *Sınıf içi ölçme ve değerlendirme teknikleri*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2008).** *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.



- Demir, E. (2008).** *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim programlarındaki değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri (Eskişehir ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ersoy, A. (2007).** İlköğretim programının (1-5. sınıflar) uygulanmasına ilişkin aile görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7, 727-763.
- Gelbal, S. ve Kellecioğlu, H. (2007).** Öğretmenlerin ölçme değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar [Çevrimiçi sürüm]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gözütok, D., Akgün, Ö. E. ve Karacaoğlu, Ö. C. (2005).** İlköğretim programlarının öğretmen yeterlikleri açısından değerlendirilmesi. *Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu* içinde (s. 17-40). Ankara: Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı.
- Güven, S. (2008).** Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri [Çevrimiçi sürüm]. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 224-236.
- Güvey, E. (2009).** *İlköğretim 1-5. sınıf öğretim programlarında yer alan proje ve performans görevlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Hersan, E. (2008).** *2004 yılı ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin veli görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Johnson, D. W. ve Johnson, R. T. (2002).** *Meaningful assessment: A manageable and cooperative process*. Boston: Allyn & Bacon.
- Kan, A. (2006).** Ödev ve projeler. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 328-352). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2007).** *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karip, E. (Ed.). (2005).** *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Kılıç, D. (2009).** Yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonunun öğretmen ve veli görüşlerine göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 177-190.
- Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2002).** Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma sürelerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 91-97.
- Özdamar, K. (1999).** *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi* (2.Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Shepard, L. A. ve Bliem, C. E. (1995).** Parents thinking about standartized tests and performance assesment [Electronic Version]. *Educational Researcher*, 24, 25-32.

- Tatar, M. (2005).** Öğretmen beklentisi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2). http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler_2.htm adresinden 12 Kasım 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005).** *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M., Türkkın, B., Yıldız, N. ve Girmen, P. (2005).** Yeni ilköğretim programlarının uygulanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi (Eskişehir ili örneği). *Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu* içinde (s. 51-63). Ankara: Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Asalıoğlu, İ. (2009, Nisan 19).** Bakan, öğretmenleri uyardı: Sürekli internetten ödev vermeyin. Zaman. <http://www.zaman.com.tr/> adresinden 12 Kasım 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002).** İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütölen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *İlköğretim-Online*, 1(1), 2-11. <http://www.ilkogretim-online.org.tr>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005).** Yeni ilköğretim programları ve yeni yaklaşımlar. Genel Yaklaşım. http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=48 adresinden 14 Eylül 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006).** İlköğretim kurumlarındaki ölçme ve değerlendirme. http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/genelge_2006_95.pdf adresinden 21 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008).** İlköğretim kurumları yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html adresinden 11 Kasım 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009).** Öğretmenler ve veliler ev ödevlerine nasıl yardımcı olabilirler? Velilere. http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=size_ozel&size_ozel=veli# adresinden 14 Eylül 2009 tarihinde edinilmiştir.

